

Enheten för naturskydd

Se sändlista

BILDANDE AV RUTIMOVUO NATURRESERVAT

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kapitlet 4 § miljöbalken (1998:808) det område som avgränsats på karta enligt bilaga 1 och 2, med den gräns som slutligen märks ut i fält, som naturreservat. Naturreservatets namn ska vara Rutimovuo naturreservat.

För att tillgodose och uppnå syftet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 7 kapitlet 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken med mera att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se Föreskrifter för naturreservatet samt karta i bilaga 3).

Slutligen fastställer länsstyrelsen i enlighet med 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken med mera skötselplan enligt bilaga 4 för naturreservatets långsiktiga vård. Förvaltare för naturreservatet ska vara länsstyrelsen.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Föreskrifterna enligt punkten C om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet och om ordningen i övrigt inom naturreservatet gäller omedelbart, även om de överklagas, jämför 7 kapitlet 30 § andra stycket miljöbalken.

Uppgifter om naturreservatet

Benämning:	Rutimovuo naturreservat
NVR-id:	21-2046360
Kommun:	Ljusdal
Lägesbeskrivning:	34 kilometer västsydväst om Los, se bifogad översiktskarta (bilaga 2)
Centrumkoordinater (SWEREF99 TM):	N: 6830695 E: 487734
Gräns:	Se bifogad beslutska (bilaga 1), gränsen är markerad med den svartstreckade linjen, samt brytpunktska (bilaga 5).
Fastigheter:	Orsa Besparingsskog S:1, Finnberget 1:1
Markägare:	Besparingsskog
Areal (från VIC Natur):	Total areal 813 hektar Landareal 803 hektar Produktiv skogsmark 592 hektar Därav naturskog* 522 hektar *Areal från länsstyrelsens inventering
Förvaltare:	Länsstyrelsen
Friluftsliv:	Området är av intresse för friluftslivet.

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara den biologiska mångfalden, att vårda och bevara områdets värdefulla naturmiljöer samt att tillgodose friluftslivets behov av områden. De värdefulla livsmiljöerna gamla brandpräglade tall- och barrblandskogar, granskogar, vattendrag och våtmarker, däribland ett välutvecklat terrasserat flarkärrkomplex, samt de typiska växt- och djursamhällen som är karakteristiska för dessa livsmiljöer i den södra boreala regionen ska ha gynnsamt tillstånd*. Strukturer som död ved, gamla träd och

* =Gynnsamt tillstånd (på objektsnivå) är jämförbart med begreppet gynnsam bevarandestatus. Vad som menas med gynnsam bevarandestatus definieras i 16 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken med mera.

grova träd ska förekomma i för livsmiljöerna gynnsam omfattning. Naturliga vattenflöden i mark och vattendrag ska råda, och naturliga störningsprocesser får verka i området.

Syftet ska nås genom att:

- Skogsbruk, exploatering och andra arbetsföretag förbjuds.
- Naturvårdsbränningar och skötselåtgärder för att efterlikna vissa effekter av skogsbrand kan genomföras i naturreservatet.
- Planterad bergtall i området avvecklas.
- Restaureringsåtgärder kan genomföras i vatten- och våtmarksmiljöer.
- Skogen i naturreservatet i övrigt lämnas till fri utveckling.
- Området tillgängliggörs för friluftslivet.

Skälen för beslutet

Rutimovuos högsta bevarandevärden består i dess storlek och obrutenhet med flera hundra hektar med sammanhängande naturskogar. Området domineras av brandpräglade tall- och blandbarrskogar med god förekomst av gamla tallar i 220-300-årsåldern, men här finns också gammal grannaturskog av höghöjdstyp samt lövrik skog av lövbrännekaraktär. Detta stora variationsrika område ger goda förutsättningar för arter knutna till dessa livsmiljöer. Bland de skyddsvärda arter som hittats kan nämnas talticka, gammelgransskål, doftskinn, violettgrå tagellav, dvärgbägarlav, lunglav och tretåig hackspett.

I områdets östra del ligger den odikade och värdefulla Ajtomyran med den lilla tjärnen Ajtolamm som ingår i myrskyddsplan för Sverige (Naturvårdsverket 2007). På den sydsluttande myren finns, både i norr och söder, mycket välutvecklade terrassformade flarksystem med omväxlande strängar och flarkar med gölar och dybottnar.

För att bevara områdets höga naturvärden och möjliggöra de skötselåtgärder som behövs för att upprätthålla skogens brandpräglade dynamik behöver området ett långsiktigt skydd i form av naturreservat.

Föreskrifter för naturreservatet

Föreskrifterna under A och C nedan utgör inte hinder för förvaltaren av naturreservatet eller av förvaltaren utsedd uppdragstagare att utföra de åtgärder som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet, som framgår av föreskrifterna B1-B9 nedan. Inte heller utgör föreskrifterna hinder för länsstyrelsen eller av länsstyrelsen utsedd uppdragstagare att utföra inventeringsverksamhet, nödvändig insamling av bestämningsmaterial, eller

annan dokumentation av växt- och djurliv, andra naturförhållanden och friluftsliv inom naturreservatet.

Föreskrifterna utgör inte hinder för drift, underhåll, reparation, ombyggnation och avveckling av befintlig 400 kV kraftledning som går genom naturreservatet, markerad i bilaga 3, inom ramen för gällande nätkoncession och ledningsrätt. Föreskrifterna utgör inte hinder för nödvändiga avverkningar i kraftledningsgata och sidoområde, eller för de nödvändiga transporter med motordrivet fordon utom väg som krävs för dessa avverkningar. Föreskrifterna utgör inte heller hinder för de nödvändiga transporter med motordrivet fordon utom väg som krävs för drift, underhåll, reparation, ombyggnation och avveckling av befintlig kraftledning. Med ombyggnation av kraftledning avses att byta ut hela eller delar av ledningen med tillhörande anläggningsarbeten. Med befintlig kraftledning avses den kraftledning som står där vid tidpunkten för föreliggande beslut. Samråd enligt 12 kapitlet 6 § miljöbalken krävs dock alltid för verksamheter eller åtgärder som väsentligt kan ändra naturmiljön.

Föreskrifterna utgör inte hinder för normalt underhåll inom befintligt vägområde av befintliga vägar i naturreservatet. Med befintlig avses tidpunkten för föreliggande beslut. Med vägområde avses vägbana, dike och ytterligare två meter från dikesslätens bakre krön.

Föreskrifterna utgör inte hinder för normalt underhåll av de befintliga stigar, med tillhörande spång och bro över vattendrag, som finns markerade på föreskriftskartan, se bilaga 3. Om träd faller över stigen får stammen kapas och läggas vid sidan av stigen.

Föreskrifterna nedan gäller inte i ett område om 30 meter från jaktstugan vid Nordkap i naturreservatets sydvästra hörn, se karta bilaga 3.

A. Föreskrifter enligt 7 kapitlet 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver vad som gäller enligt andra författningar är det förbjudet att

1. avverka träd eller buskar, eller att ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle,
2. uppföra eller anlägga byggnad, brygga, bro, mast, antenn, torn, campingplats, luft- eller markledning, stängsel, hägnad eller annan anläggning,
3. anlägga väg, stig, vandringsled eller parkeringsplats,

4. bedriva vattenverksamhet, som till exempel att utföra vattenreglering eller leda bort vatten,
5. bedriva täkt, anordna upplag, borra, mejsla, måla, spränga, gräva, schakta, dämma, tippa, fylla ut, dika, dikesrensa, muddra, eller på annat sätt skada mark och block,
6. bedriva mineralutvinning,
7. använda eller sprida kemiska och biologiska bekämpningsmedel, kalk, gödselmedel eller växtnäringsämnen,
8. framföra motordrivet fordon annat än på väg som är avsedd för motorfordonstrafik,
9. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift,
10. plantera in eller sätta ut växt- eller djurart.

Föreskrift 1 ovan utgör inte hinder för röjning av befintliga siktgator för jakt.

Föreskrift 2 ovan utgör inte hinder för underhåll och restaurering av befintliga jaktpass.

Föreskrift 8 ovan utgör inte hinder för älgdragare eller liknande som behövs för uttransport av större vilt från området vid den jakt som är tillåten i naturreservatet. Uttransporten ska ske på så sätt att skador på mark och vegetation minimeras.

Föreskrift 9 ovan utgör inte hinder för skyltar om gällande fiskeregler, ej heller för tillfälliga skyltar i samband med den jakt som är tillåten i reservatet.

B. Föreskrifter enligt 7 kapitlet 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla visst intrång

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktigas ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla följande intrång.

1. Utmärkning av naturreservatets gräns enligt Naturvårdsverkets anvisningar.
2. Uppsättning och underhåll av informationstavlor.
3. Anläggning och underhåll av anläggningar för friluftslivet som exempelvis rastplatser och stigar i naturreservatet.

4. Genomförande av naturvårdsbränningar i hela naturreservatet.
5. Genomförande av återkommande åtgärder för att efterlikna vissa effekter av skogsbrand i syfte att gynna tall och lövträd, så som ringbarkning, randbarkning, borttagning av gran och skapande av död ved, enligt karta bilaga 3.
6. Genomförande av naturvårdsinriktade restaureringsåtgärder i våtmarker och vattendrag i hela naturreservatet, så som ekologisk återställning av vattendraget Oreälven.
7. Åtgärder för att begränsa och/eller förhindra storskaliga angrepp av åttatandad granbarkborre genom fällning och barkning av färskt angripna granar samt rotkapning och barkning av vindfällda granar. Inga träd ska föras ut ur naturreservatet.
8. Återkommande bekämpning av för reservatsområdet invasiva främmande arter och icke inhemska träd och buskar i hela naturreservatet.
9. Undersökning och dokumentation av växt- och djurliv, andra naturförhållanden och friluftsliv.

Om åtgärder enligt föreskrift 4-8 ovan ska göras i närheten av kraftledningsgatan eller på ett sätt som skulle kunna påverka kraftledningen, måste samråd först ske med ledningsrättsinnehavaren (Svenska kraftnät).

- C. *Föreskrifter enligt 7 kapitlet 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet*

Utöver vad som gäller enligt andra författningar är det förbjudet att

1. framföra motordrivet fordon annat än på väg som är avsedd för motorfordonstrafik,
2. ta ved, bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående eller omkullfallna träd och buskar,
3. elda, annat än med ved som lagts ut av förvaltaren eller med ved som tagits med,
4. skada, plocka eller samla in växter, svampar och lavar,

5. klättra i boträd, uppehålla sig nära rovfågelbo, lya eller gryt, samla in djur eller på annat sätt skada eller störa djurlivet,
6. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift,
7. skada fast föremål eller ytbildning, så som att omlagra eller bortföra sten, gräva, eller därmed jämförligt,
8. utan länsstyrelsens tillstånd genomföra arrangemang med fler än 100 deltagare, till exempel tävlingar eller militär övningsverksamhet.

Föreskrift 1 ovan utgör inte hinder för körning med snöskoter vintertid på fruset och väl snötäckt underlag.

Föreskrift 4 ovan utgör inte hinder för plockning av sådana bär och matsvampar som inte är rödlistade, samt plockning för eget behov av övriga växter som inte är rödlistade.

Föreskrifterna 1 och 5 ovan utgör inte hinder för innehavare av särskild rätt i samband med den jakt som är tillåten i naturreservatet.

Föreskrift 5 ovan utgör inte hinder för tillåtet fiske.

Föreskrift 6 ovan utgör inte hinder för tillfällig skyltning i samband med tillståndsgivna arrangemang enligt föreskrift 8 ovan eller för innehavare av särskild rätt i samband med den jakt som är tillåten i området.

Andra bestämmelser som gäller för området

Även om en verksamhet eller åtgärd inte är förbjuden enligt naturreservatets föreskrifter kan anmälan, tillstånd eller samråd ändå krävas till exempel tillstånd/anmälan till vattenverksamhet eller samråd enligt 12 kapitlet 6 § miljöbalken.

Ärendets beredning

Områdets höga skogliga naturvärden kartlades och dokumenterades vid en inventering av området som genomfördes på uppdrag av Länsstyrelsen 2012. Ajtomyrans höga naturvärden var kända sedan tidigare genom till exempel våtmarksinventeringen (VMI). Reservatsbildningen initierades hösten 2014 när delar av den gamla skogen i området anmäldes för avverkning. Länsstyrelsen bedömde i detta läge att ett formellt skydd av området var nödvändigt för att undvika förlust av skog med höga naturvärden.

I januari 2015 inleddes en dialog med markägaren om områdets långsiktiga skydd. I samråd med markägaren utarbetades en funktionell avgränsning av ett blivande naturreservat. Naturvårdsverkets formella godkännande av området som blivande naturreservat kom i maj 2017. Under 2017 och 2018 genomfördes en oberoende värdering av skogsmarken av Forum Fastighetsekonomi AB och förhandlingar med markägaren rörande ersättningsfrågorna inleddes av N.A. Stefansson AB, på uppdrag av Länsstyrelsen. 2022 togs förhandlingsuppdraget över av Svefa AB. I september 2022 tecknades avtal om intrångsersättning för bildande av naturreservatet med markägaren och under 2023 påbörjades arbetet med utstakning av gränsen. Arbetet med att ta fram beslutshandlingar och skötselplan för naturreservatet inleddes i mars 2024.

Förbudet mot att avverka träd eller buskar, eller att ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle, medför att pågående markanvändning avsevärt försvåras inom berörda fastigheter. Överenskommelse om ersättning enligt 34 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken med mera och enligt 31 kapitlet miljöbalken har därför träffats med berörda sakägare.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, har Länsstyrelsen gjort bedömningen att föreskrifterna enligt 7 kapitlet 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Ett förslag till beslut och skötselplan skickades på remiss till sakägare, myndigheter och andra berörda den 2 september 2024. Följande synpunkter inkom:

- Ljusdals kommun ställer sig positiv till förslaget om bildandet av Rutimovuo naturreservat. Områdets opåverkade hydrologi och begränsade påverkan av modernt skogsbruk gör området skyddsvärt då denna del av landet varit starkt påverkat av dikning och skogsbruk historiskt, och i stor utsträckning fortfarande är. Stora sammanhängande skogs- och myrlandskap är även extra viktiga att skydda för att minska fragmenteringen av dessa naturtyper. Bildandet av naturreservatet bidrar dessutom till att uppnå miljömål på nationell samt internationell nivå. Processen har skett i samverkan med markägaren som under hösten 2022 tecknat avtal om intrångsersättning.
- Skogsstyrelsen har inget övrigt att tillföra i ärendet.
- Ellevio har inget att erinra.
- Försvarsmakten har inget att erinra.

- Svenska kraftnät har yttrat sig om de undantag från föreskrifterna som föreslås för den 400 kilovolt luftledning som går igenom det blivande naturreservatet. De vill lägga till undantag för avveckling av befintlig kraftledning, samt önskar även undantag för breddning av kraftledningsgatan i enlighet med gällande ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätt. De önskar också att vi förtydligar att förutom för de undantag som redan står med, ska föreskrifterna heller inte utgöra hinder för de nödvändiga transporter med motordrivet fordon utom väg som krävs vid breddning och avveckling av befintlig kraftledning, och vid avverkning i kraftledningsgata och sidoområde.

Länsstyrelsen har delvis tillmötesgått dessa synpunkter genom att lägga till undantag för avveckling av befintlig kraftledning, och förtydligat att det också gäller för nödvändiga transporter med motordrivet fordon i samband med avveckling enligt Svenska kraftnäts förslag.

När det gäller önskemålet om breddning av kraftledningsgatan kan Länsstyrelsen inte ge ett generellt undantag för detta då det skulle kunna ha stor påverkan på naturvärdena i området. Kraftledningsgatan går igenom naturreservatet på en sträcka av cirka 1,3 kilometer. Områdena intill kraftledningsgatan består i stora delar av äldre skogar med höga naturvärden. Om det i framtiden blir aktuellt med breddning av kraftledningsgatan får en prövning göras enligt gällande lagstiftning där olika sträckningsalternativ, utformningar, tekniska lösningar, kompensationsåtgärder, avvägningar mellan olika allmänna intressen med mera tas upp i sedvanlig ordning.

Svenska kraftnät önskar också att länsstyrelsen lägger till undantag så att föreskrifterna inte utgör hinder för att anlägga den av Svenska kraftnät planerade dubbelledning som i framtiden ska ersätta den befintliga ledningen, så att den kan dras på den mest lämpliga platsen även om det skulle vara genom en annan del av Rutimovuo naturreservat, och att samma undantag som för befintlig ledning även ska gälla för den nya. Om länsstyrelsen anser att detta undantag inte är möjligt, önskar Svenska kraftnät att åtgärderna kring den nya kraftledningen i vart fall ska tillståndsprövas och inte dispensprövas.

Att tillåta dragning av en ny kraftledning genom Rutimovuo naturreservat på en annan plats än där den redan befintliga kraftledningen går idag skulle med största sannolikhet innebära en mycket stor påverkan på naturreservatets bevarandevärden, och ett sådant undantag kan Länsstyrelsen därför inte tillmötesgå.

Länsstyrelsen hänvisar också till att det inte är möjligt att ge generella undantag i naturreservat. De föreskrifter som meddelas måste rymmas

inom bemyndigandet i 7 kapitlet 5, 6 och 30 §§ miljöbalken. Att besluta om ett generellt undantag för naturreservaten ryms inte inom myndighetens föreskriftsrätt. Länsstyrelsen kan inte skriva in ett sådant generellt undantag som Svenska kraftnät önskar för en verksamhet som inte ryms inom syftet för reservatsbildningen. Istället måste frågor om undantag eller tillstånd att bedriva en verksamhet meddelas i varje enskilt fall efter ansökan av verksamhetsutövaren. Det krävs då att verksamhetsutövaren kan visa att det finns särskilda skäl för att bedriva verksamheten och att den inte strider mot syftet med naturreservatet.

Om och när det i framtiden blir aktuellt med en ny dragning av kraftledningsgatan får därför en prövning göras enligt gällande lagstiftning där olika sträckningsalternativ, utformningar, tekniska lösningar, kompensationsåtgärder, avvägningar mellan olika allmänna intressen med mera tas upp i sedvanlig ordning.

Slutligen påpekar Svenska kraftnät att de önskar att samråd sker innan reservatsförvaltningen vidtar några åtgärder som bedöms kunna påverka det område där de har sin anläggning. Det gäller till exempel naturvårdsbränning, åtgärder för att efterlikna vissa effekter av skogsbrand, restaurering av våtmarker och vattendrag, samt borttagning av det främmande trädslaget bergtall, när åtgärden planeras i närheten av kraftledningsgatan. Svenska kraftnät önskar att det tydligt ska framgå av föreskrifter och skötselplan att samråd måste ske med och samtycke inhämtas från Svenska kraftnät innan dessa åtgärder genomförs.

Länsstyrelsen instämmer i att det är rimligt att samråd ska ske om skötselåtgärder planeras i närheten av kraftledningsgatan eller på ett sätt som kan påverka kraftledningen, och har därför skrivit in detta i beslut och skötselplan.

- Sveriges geologiska undersökning SGU avstår från att yttra sig, men hänvisar till en bilaga från 2024-09-10. I bilagan framför SGU ett antal mer generella synpunkter kring hur de ställer sig till nya naturreservat. Den synpunkt som är mest relevant i detta ärende är SGUs önskemål om att vi ska skriva in ett generellt undantag för dem att få kartlägga berggrund, jordarter och grundvatten inom naturreservatet. SGU hänvisar till att den geologiska basinformation som de tar fram används i samhället av bland annat både kommuner, länsstyrelser, andra statliga myndigheter, prospektörer och universitet, och att deras metoder ger obefintlig eller försumbar skada på mark och omgivning.

Länsstyrelsen kan inte tillmötesgå SGUs önskemål om ett generellt undantag. De föreskrifter som meddelas måste rymmas inom bemyndigandet i 7 kapitlet 5, 6 och 30 §§ miljöbalken. Att besluta om ett generellt undantag för naturreservaten rymms inte inom myndighetens föreskriftsrätt. Länsstyrelsen kan inte skriva in ett sådant generellt undantag som Sveriges geologiska undersökning önskar för en verksamhet som inte rymms inom syftet för reservatsbildningen. Istället måste frågor om undantag eller tillstånd att bedriva en verksamhet meddelas i varje enskilt fall efter ansökan av verksamhetsutövaren. Det krävs då att verksamhetsutövaren, oavsett om det är en statlig myndighet eller inte, kan visa att det finns särskilda skäl för att bedriva verksamheten och att den inte strider mot syftet med naturreservatet.

Länsstyrelsens motivering av beslutet

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 1 kapitlet 1 § andra stycket miljöbalken ska densamma tillämpas så att bland annat värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och den biologiska mångfalden bevaras.

Enligt 7 kapitlet 4 § första stycket miljöbalken får länsstyrelsen förklara ett mark- eller vattenområde som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, tillgodose behov av områden för friluftslivet, samt även för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer, och/eller skydda, återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter.

Enligt 7 kapitlet 5 § första stycket miljöbalken framgår att i ett beslut om att bilda naturreservat ska skälen för beslutet anges. Enligt paragrafens andra stycke följer att det i beslutet ska anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet. Enligt paragrafens tredje stycke får länsstyrelsen meddela beslut om nya inskränkningar eller nya skäl om det behövs för att uppnå syftet med skyddet.

Enligt 7 kapitlet 6 § miljöbalken får länsstyrelsen förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla visst intrång om det behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet.

Enligt 7 kapitlet 25 § miljöbalken gäller att vid prövning av frågor om skydd av områden skall hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i

kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet skall tillgodoses.

Enligt 7 kapitlet 30 § första stycket miljöbalken jämfört med 22 § första meningen förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken med mera får länsstyrelsen meddela föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet.

Beskrivning av området

Naturreservatet ligger i ett högkuperat skogslandskap med höjder upp mot nära 700 meter över havet och med dalgångar utfyllda av svagt sluttande myrmarker. Området har karaktär av förfjällsterräng och den här trakten uppvisar länets högsta nederbördsmängd och lägsta årsmedeltemperatur. Snön kommer tidigt och ligger kvar länge. Dessa förutsättningar har skapat en terräng rik på myrar som tillsammans med några mindre bäckar avvattnar området i flera väderstreck till Oreälven, som rinner längs reservatets västra kant. I naturreservatet finns förutom bäckarna också några mindre tjärnar.

Centralt i området breder det högsta bergsmassivet Rutimovuo ut sig där den högsta toppen mäter 689 meter över havet, norr om toppen följer sedan flera höjder på varandra. Söder om Rutimovuos rejält branta sydsluttning ligger en dal med en större, västsluttande myr- och skogsmosaik innan reservatets tre sydliga berg Kerosmägg, samt Lilla och Stora Aitomägg tar vid. I öster sträcker Ajtomyran ut sig i nord-sydlig riktning i en markerad dalgång och på andra sidan myren ligger berget Palomägg.

Reservatsområdet omfattar ett mycket stort sammanhängande skogs- och myrlandskap med stark vildmarksprägel. Här breder betydande arealer med olikåldriga naturskogar ut sig och endast mindre ytor här och var är berörda av modernt skogsbruk. Huvuddelen av skogarna är talldominerade med måttligt till gott om gamla tallar i 220-300-årsåldern och dessa gammeltallar är lite av områdets signum. Framför allt ser man dem i den norra och östra halvan, delvis på och i kanter av myrmark, men också i höjdlägen med ljung och i lite rikare sluttningar.

Huvuddelen av skogen är präglad av äldre tiders skogsbränder, även om brandfrekvensen troligen har varit ganska låg här. Detta gäller den naturliga frekvensen. Skogsfinnar med flera kan ha ökat brandtillfällena under en längre tid. Både öppna och slutna brandljud ses i många av de gamla tallarna och de kan ha både två och tre invallningar.

Värdefull gammal grannaturskog finns bland annat i myr- och skogsmosaiken centralt i området, på Stora Ajtomäggs östsluttning samt i ett parti uppe på

Rutimovuo där skogen också är hänglavsrisk. På sydvästsidan av detta berg finns en välutvecklad lövbränna med ungefär lika delar björk och asp och med ett inslag av spridda sälgar. Skogen är mestadels ljus och luckig med en lövandel som varierar mellan 20–50 %.

Myrarna i naturreservatet är till stor del opåverkade av dikning. De är av intermediär typ, bara fläckvis är de av något rikare typ med gräsull, björnbrödd och snip. Välutvecklade flarkkärr med strängar emellan förekommer på Ajtomyrän som är utpekad i myrskyddsplanen. Flarkkärrarna är mycket tydligt utbildade och är delvis terrassformade. Denna myrtyp ses också i mindre utsträckning på den lilla myren mellan Lilla och Stora Ajtomägg och på myren i sydväst. Den centralt belägna myren formas omväxlande av hårdbottnar, rissträngar och tuvor med myrtall och myrholmar.

Vegetationen i naturreservatets fastmarker domineras av ljungmarker, speciellt på höjderna, och av magra bärristyper, ofta med inslag av lavpartier. I Rutimovuos sydsluttning och längs bäcken där nedan förekommer något örtrikare stråk.

Den osvallade moränen i området är i allmänhet blockfattig och utgörs delvis av brottstycken av porfyr. Blockigare mark finns i den branta sydvästsluttningen av Rutimovuo. Nedanför sluttningen finns också ett mindre blockfält. Ett smalt stråk med berggrund av mer basisk typ kommer in från öster, ungefär vid Stora Aitomägg och drar vidare söderut. För övrigt består berggrunden av surare granitoida och porfyriska typer. Längs den västra sidan av reservatet ligger Oreåsen som består av grusiga och småkulliga åssediment.

Området ligger inom trakten Orsa Finnmark som i ”Strategi för formellt skydd av värdefulla skogar i Gävleborgs län” är en utpekad värdetrakt för tallskog, barrblandskog och lövskog.

Effekter på ekosystemtjänster

Bildandet av Rutimovuo naturreservat inverkar på flera ekosystemtjänster. Nedan listas de ekosystemtjänster som beslutet att bilda naturreservatet har en mer än försumbar påverkan på. I tabellen anges även om beslutet har en positiv eller negativ inverkan på berörd ekosystemtjänst.

Kategori	Ekosystemtjänst	Inverkan
Försörjande	Jakt, fiske, bärplockning och annan vild föda	Positiv
	Virke och fibrer	Negativ
	Bioenergi från skog	Negativ
	Energiproduktion	Negativ
Reglerande och upprätthållande	Dämpning av avrinning och flöden	Positiv
	Upprätthållande av markens struktur	Positiv
	Livsmiljöer som till exempel uppväxtområden, lek- och spelplatser, boplatser	Positiv
	Biologisk kontroll av skadegörare (inklusive invasiva arter)	Positiv
	Uptag av koldioxid och inlagring av kol	Positiv
Kulturella	Naturarv till exempel att bevara naturens värden för framtida generationer	Positiv
	Kulturarv till exempel användning av naturliga miljöer av andliga eller historiska orsaker	Positiv
	Icke organiserat friluftsliv	Positiv
	Resurs för forskning	Positiv
	Estetiska värden, rekreationsaktiviteter och turism i ostörd miljö	Positiv
Stödjande	Näringsämnes-cirkulation - vattnets kretslopp	Positiv
	Biologisk mångfald inklusive bevarande av genpool, habitat och hotade arter	Positiv
	Ekologiska samspel till exempel näringsvävares dynamik, interaktioner mellan trofiska nivåer, evolutionära processer	Positiv

Bedömning

Rutimovuo naturreservat omfattar ett mycket stort sammanhängande naturskogs- och myrlandskap med stark vildmarksprägel. Området domineras av brandpräglade tall- och blandbarrskogar med god förekomst av gamla tallar i 220–300-årsåldern, men här finns också gammal grannaturskog av höghöjdstyp, lövrik skog av lövbrännekaraktär och värdefulla hydrologiskt intakta våtmarker. Områdets höga naturvärden är kopplade till dess storlek och obrutenhet med flera hundra hektar naturskogar och innehåll av våtmarker med höga naturvärden. För att bibehålla områdets naturvärden behöver exploatering, skogsbruk och andra arbetsföretag förhindras. Genom att området skyddas som naturreservat kommer de värdefulla skogarna att bevaras.

Området behöver skyddas för att tillgodose behovet av orörda skogsområden och för att bevara skogslevande djur och växter. Området bidrar därmed till att uppfylla miljö kvalitetsmålet ”Levande skogar” och är ett bra exempel på den typ av områden som ska prioriteras enligt länsstyrelsens och Skogsstyrelsens strategi för formellt skydd av skog i Gävleborgs län (länsstyrelsens rapport 2006:19–21).

I naturreservatet ingår också Ajtomyran med den lilla tjärnen Ajtolamm som är utpekad i myrskyddsplanen. Skyddet är därigenom också ett led i genomförandet av myrskyddsplan för Sverige och bidrar till att uppfylla miljö kvalitetsmålet ”Myllrande våtmarker” som innebär att våtmarkernas

ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet skall behållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.

Ett skydd av området bidrar också till att uppfylla de nationella friluftsmålen ”Skyddade områden som resurs för friluftslivet” samt ”Tillgång till natur för friluftsliv”.

Den norra delen av Rutimovuo naturreservat ingår i ett område av riksintresse för friluftslivet kallat Orsa Finnmark. Länsstyrelsen bedömer att det ligger i linje med riksintressena att skydda detta område.

Den kommunomfattande översiktsplanen för Ljusdals kommun (Översiktsplan för Ljusdals kommun, antagen 2010-02-22), anger ingen särskild markanvändning för området. När översiktsplanens antogs var inte de höga naturvärdena i detta område kända. Om områdets naturvärden hade varit kända hade området sannolikt varit utpekad som område för naturvård i översiktsplanen, i likhet med många andra områden av samma karaktär. I översiktsplanen skriver kommunen vidare att det är av stor vikt att värdefulla naturtyper bevaras, både för deras egenvärde och för den biologiska mångfaldens skull. Länsstyrelsen gör därför bedömningen att naturreservatet inte motverkar intentionerna i översiktsplanen.

Naturreservatet genomskärs i nord-sydlig riktning av en kraftledningsgata med 400 kilovoltledning. Svenska kraftnät har i sitt yttrande framfört att de önskar att föreskrifterna inte ska utgöra hinder för ny dubbelledning som i framtiden planeras ersätta den befintliga kraftledningen och vars utredningsområde innefattar Rutimovuo naturreservat. Svenska kraftnät önskar också att föreskrifterna inte utgör hinder för breddning av den befintliga kraftledningsgatan i enlighet med gällande ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätt. Länsstyrelsen bedömer att naturreservatets bevarandevärden skulle riskera att påverkas mycket negativt av framför allt en nydragning av kraftledningsgata på annan plats i naturreservatet, men också av en breddning av den befintliga kraftledningsgatan. I Rutimovuo naturreservat finns gamla skogar med mycket höga naturvärden, och en ytterligare exploatering av dessa är inte förenligt med syftet med naturreservatet. Om eller när det i framtiden blir aktuellt med breddning av ledningsgatan får en prövning göras enligt gällande lagstiftning där olika sträckningsalternativ, utformningar, tekniska lösningar, kompensationsåtgärder, avvägningar mellan olika allmänna intressen med mera tas upp i sedvanlig ordning. För drift, underhåll, reparation, ombyggnation och avveckling av befintlig kraftledning som går genom naturreservatet finns det däremot omfattande undantag från föreskrifterna.

Sveriges geologiska undersökning SGU framför i sitt yttrande önskemål om att Länsstyrelsen ska skriva in ett generellt undantag för SGU att få kartlägga berggrund, jordarter och grundvatten inom naturreservatet. SGU hänvisar till att

den geologiska basininformation som de tar fram används i samhället av bland annat både kommuner, länsstyrelser, andra statliga myndigheter, prospektörer och universitet, och att deras metoder ger obefintlig eller försumbar skada på mark och omgivning. Länsstyrelsens bedömning är att det inte går att tillmötesgå SGUs önskemål om ett generellt undantag. De föreskrifter som meddelas måste rymmas inom bemyndigandet i 7 kapitlet 5, 6 och 30 §§ miljöbalken. Att besluta om ett generellt undantag för naturreservaten rymms inte inom myndighetens föreskriftsrätt. Länsstyrelsen kan inte skriva in ett sådant generellt undantag som Sveriges geologiska undersökning önskar för en verksamhet som inte rymms inom syftet för reservatsbildningen. Istället måste frågor om undantag eller tillstånd att bedriva en verksamhet meddelas i varje enskilt fall efter ansökan av verksamhetsutövaren. Det krävs då att verksamhetsutövaren, oavsett om det är en statlig myndighet eller inte, kan visa att det finns särskilda skäl för att bedriva verksamheten och att den inte strider mot syftet med naturreservatet.

Länsstyrelsen bedömer att skogsbruk, andra arbetsföretag eller anläggningar ej går att förena med bevarande av områdets värden. Området är av stort värde för bevarande av den biologiska mångfalden. Det är därför enligt länsstyrelsens bedömning ett område som i enlighet med 1 kapitlet 1 § miljöbalken bör skyddas som naturreservat enligt 7 kapitlet 4 § miljöbalken. Att så sker bedöms vara förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenområdena enligt 3 och 4 kapitlet miljöbalken.

I reservatsbildningsprocessen ingår som en del att i alla frågor göra en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen med den utgångspunkten att det ska finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas genom förbudet/inskränkningen, och den belastning som förbudet/inskränkningen har för den enskilde. Vid denna avvägning, enligt 7 kapitlet 25 § miljöbalken, har länsstyrelsen funnit att naturreservatets avgränsning och de inskränkningar som gjorts i rätten att använda mark- och vattenområden (föreskrifterna) är nödvändiga, och att de inte går längre än vad som krävs för att uppnå syftet med naturreservatet. Avvägningen har lett till att det i föreskrifterna finns undantag för bland annat underhåll av jaktstuga, uttransport av fällt vilt och underhåll av jaktpass och siktgator vid den jakt som är tillåten i naturreservatet, viss skyltning samt för vägunderhåll och underhåll kopplat till kraftledning.

Länsstyrelsen bedömer att de positiva effekterna för den biologiska mångfalden och för allmänheten är så stora att de överväger de negativa effekter som kan uppstå för allmänheten och för berörda fastighets- och sakägare.

Upplysningar

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kapitlet 7 § andra stycket miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är

förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte (7 kapitlet 26 § miljöbalken). Enligt 7 kapitlet 7 § sista stycket miljöbalken gäller att beslut om dispens får meddelas endast om intrånget i naturvärdet kompenseras i skälig utsträckning på naturreservatet eller på något annat område.

Länsstyrelsen ska bedriva tillsyn över naturreservatet enligt 2 kapitlet 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13). I tillsynen ingår att tillse att reservatsföreskrifterna följs.

Av 29 kapitlet 2 och 2 a §§ miljöbalken följer bland annat att det kan medföra straffansvar att orsaka skada i eller bryta mot föreskrift som meddelats för ett naturreservat.

Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan länsstyrelsen enligt 26 kapitlet 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Eftersom naturreservatet syftar till att bevara biologisk mångfald ska eventuella vindfällan och stormskadad skog lämnas. Bestämmelserna i 5, 6 och 10 §§ skogsvårdslagen (1979:429) ska inte tillämpas inom naturreservatet enligt 3 § miljötillsynsförordningen (2011:13).

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga 6.

Beslutet har fattats av tillförordnad landshövding Veronica Lauritzsen. I ärendet, som har handlagts och föredragits av biolog Martina Kluge, har enhetschef Anna Jansson medverkat. Jurist Ann-Charlotte Nyman, biolog Pernilla Hansson och biolog Andreas Wedman har medverkat vid den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet.

Denna handling är godkänd i Länsstyrelsens elektroniska system och har därför ingen namnunderskrift.

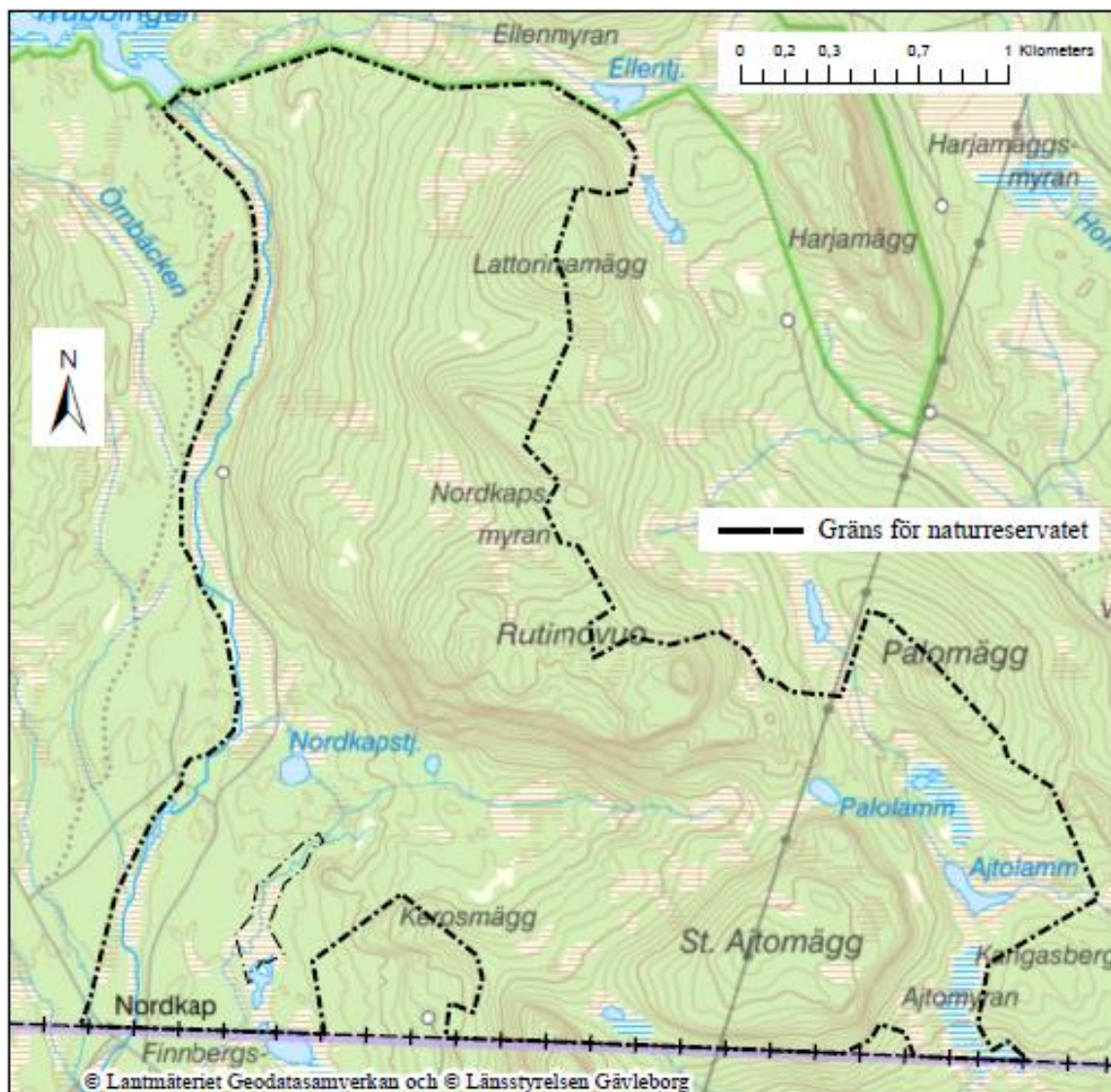
Bilagor:

1. Beslutskarta
2. Översiktskarta
3. Föreskriftskarta
4. Skötselplan
5. ~~Brytpunktskarta~~ – utgår i webbversionen
6. Hur man överklagar
7. ~~Sändlista~~ – utgår i webbversionen

Observera att kartorna i webbversionen av beslutet har blivit tillgänglighetsanpassade. Därför skiljer de sig något i utseende från kartorna i det diarieförda beslutet.

Rutimovuo naturreservat - Beslutskarta

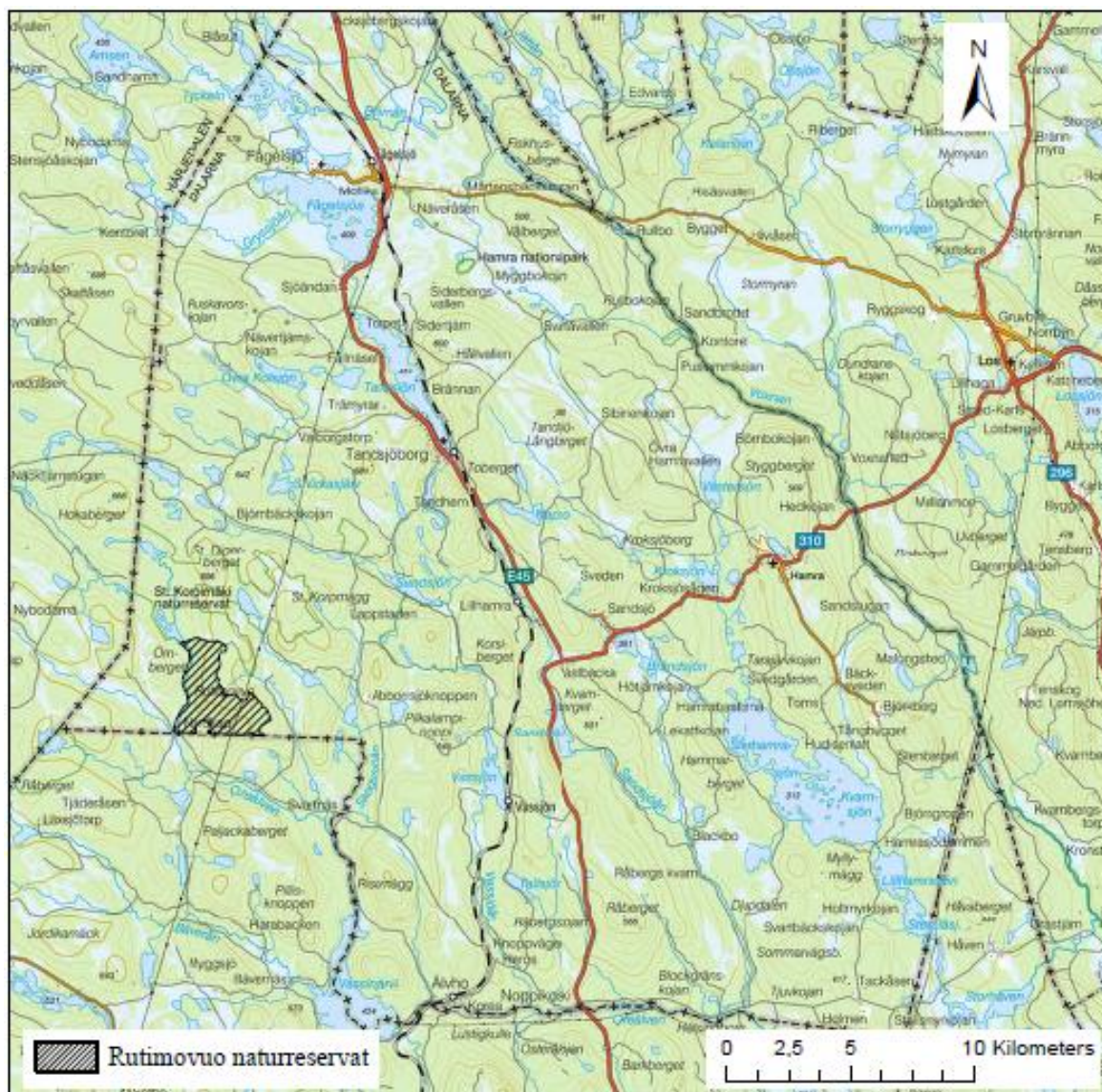

Beslutskarta för Rutimovuo naturreservat Bakgrundskarta: Topografiska
webbkartan

Gränsen är inmätt i fält Centrumkoordinater (SWEREF99 TM)
N: 6830439 E: 476979

Rutimovuo naturreservat - Översiktskarta

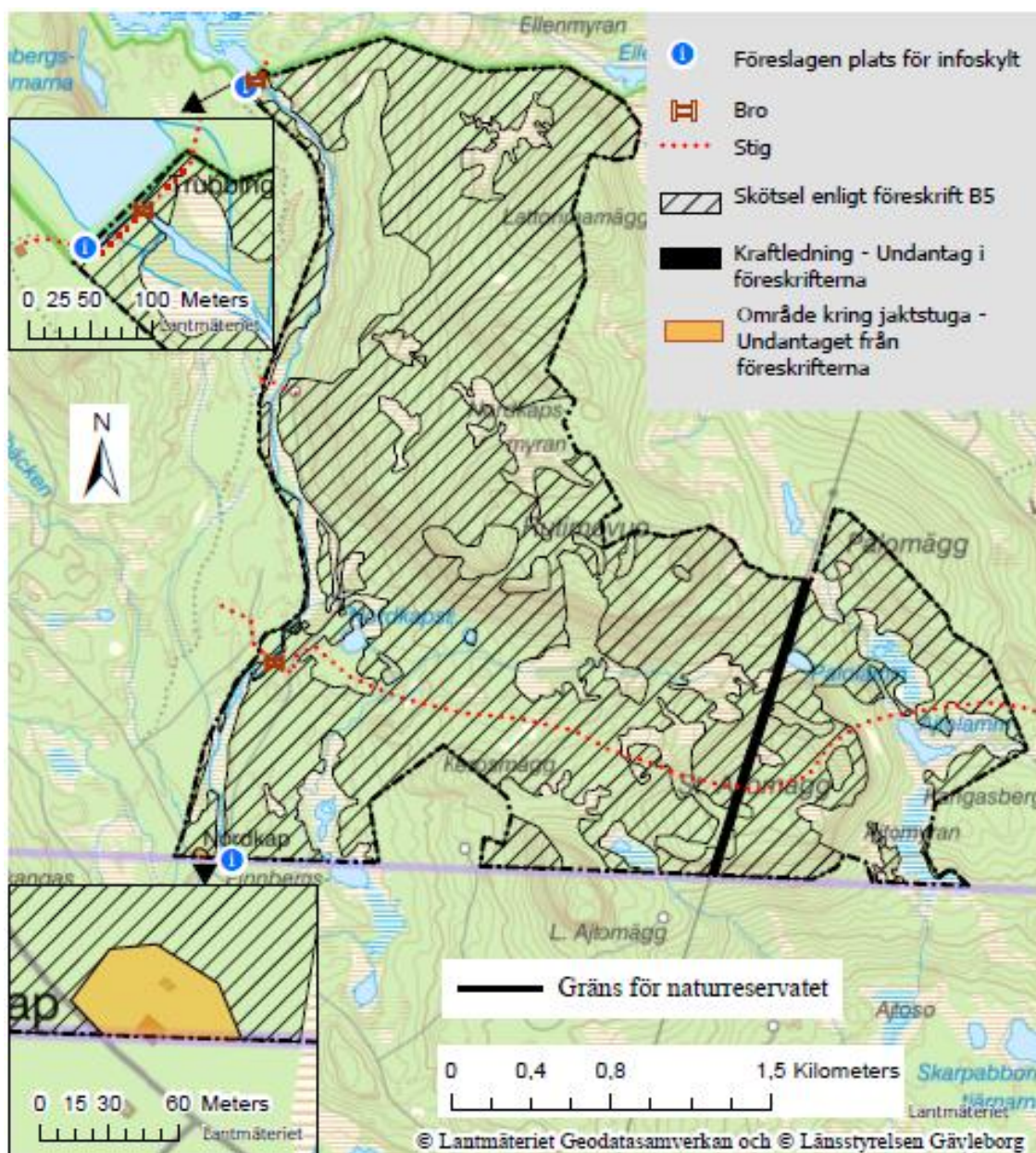
Bakgrundskarta: Vägkartan

Centrumkoordinater (SWEREF99 TM)

N: 6830439 E: 476979

Rutimovuo naturreservat – Föreskriftskarta

Föreskriftskarta för Rutimovuo naturreservat

Bakgrundskarta: Topografiska
webbkartan

Gränsen är inmätt i fält

Enheten för naturskydd

SKÖTSELPLAN FÖR RUTIMOVUO NATURRESERVAT

BESKRIVNINGSDDEL

I skötselplanen anges bevarandemål för naturreservatets olika skötselområden och åtgärder som behövs för att uppfylla bevarandemålen. Naturreservatet ska utmärkas genom förvaltarens försorg enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

1. Beskrivning av bevarandevärdena

1.1 Administrativa data

Objektnamn	Rutimovuo
NVR-id	21-2046360
Län	Gävleborg
Kommun	Ljusdal
Arealer (från VIC Natur):	Total areal 813 hektar Därav landareal 803 hektar Sjöar och vattendrag 10 hektar Produktiv skogsmark 592 hektar Naturskog* 522 hektar *Areal från Länsstyrelsens naturskogsinventering
Naturtyper enligt Natura 2000:	3160 Myrsjöar 3,3 hektar 3260 Mindre vattendrag 4,5 hektar 7140 Öppna mossar och kärr 95,6 hektar 9010 Taiga 343,3 hektar 91D0 Skogbevuxen myr 30,9 hektar
Naturtyper landareal (enligt NMD marktäcke):	Tallskog 299 hektar Granskog 118 hektar Barrblandskog 148 hektar Lövblandad barrskog 27 hektar Triviallövskog 2 hektar Temporärt ej skog 54 hektar Skog på våtmark 24 hektar Öppen våtmark 79 hektar Övrig öppen mark 43 hektar Exploaterad mark 9 hektar

Prioriterade bevarandevärden:	
Markslag	Skog och våtmarker
Naturtyper	Gamla tall- och barrblandskogar, gran- och lövskogar samt våtmarker, till exempel flarkkärrkomplex
Strukturer	Gamla träd, träd av olika ålder, död ved, spår av skogsbrand, naturlig hydrologi
Arter (Rödltestatus enligt 2020 års rödlista, Artdatabanken)	<u>Fåglar</u> Lavskrika (<i>Perisoreus infaustus</i>) Tretåig hackspett (<i>Picoides tridactylus</i>) NT <u>Svampar</u> Veckticka (<i>Flavidoporia pulvinascens</i>) NT Doftskinn (<i>Cystostereum murrayi</i>) NT Tallticka (<i>Porodaedalea pini</i>) NT Gammelgransskål (<i>Pseudographis pinicola</i>) NT <u>Lavar</u> Garnlav (<i>Alectoria sarmentosa</i>) NT Violettgrå tagellav (<i>Bryoria nadvornikiana</i>) NT Dvärgbägarlav (<i>Cladonia parasitica</i>) NT Kolflarnlav (<i>Carbonicola anthracophila/myrmecina</i>) NT Skinslav (<i>Leptogium saturninum</i>) Lunglav (<i>Lobaria pulmonaria</i>) NT Skrovellav (<i>Lobaria scrobiculata</i>) NT
Friluftsliv	Vildmarksupplevelse, fiske
Bebyggelse och anläggningar	Ett par skogsbilvägar går genom området i det sydvästra hörnet och i närheten av den västra gränsen. Bredvid vägen i det sydvästra hörnet, vid Nordkap, ligger en jaktstuga. En större kraftledning går genom reservatets östra del (Svenska kraftnät har ledningsrätt). På ett ställe där en skogsbilväg går ned till Oreälven finns en kalkdoserare som inte används. Doseraren ägs av Ljusdals kommun. En markerad stig går genom reservatets södra halva med en spång över Oreälven. Ytterligare ett par kortare sträckor med stigar finns, se bilaga 3. Vid Trubbingdammen finns en bro.

1.2 Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning

Området har till allra största delen inte berörts av modernt skogsbruk, men området är påverkat av äldre tiders skogsbruksåtgärder. Spår av detta finns till exempel i form av stubbar från dimensionsavverkningarna under 1800-talets slut och en del ytor, kanske främst i söder, i väster och på Rutimovuo, är sannolikt nyttjade för tidigt hyggesbruk, alternativt blädning och kolvedshuggning. I den södra delen av området finns delar där skogen verkar vara sådd, då en del av tallarna ser ut att vara av främmande proveniens med grövre bark och utpräglad kvistighet, och det är ett fläckvis inslag av lärkträd. På flera av områdets toppar har man också satt bergtall som nu är ca 100-årig.

Oreälven har nyttjats för timmerflottning, vilket gör att vattendraget är starkt påverkat av flottledsrensning. Rensningen innebär att stenar och block har sprängts, alternativt flyttats bort från åfåran och lagts upp längs stränderna. Vid sjön Trubbingen precis nordväst om reservatet finns en damm, ursprungligen en flottningsdamm. 2008 revs delar av dammen. Hästbäcken som rinner genom områdets södra halva är delvis rätad.

1.3 Områdets bevarandevärden

1.3.1 Biologiska bevarandevärden

Reservatsområdet omfattar ett mycket stort sammanhängande skogs- och myrlandskap med stark vildmarksprägel. Här breder betydande arealer med olikåldriga naturskogar ut sig och endast mindre ytor här och var är berörda av modernt skogsbruk. Huvuddelen av skogarna är talldominerade med måttligt till gott om gamla tallar i 220–300-årsåldern. Dessa gammeltallar är lite av områdets signum. Framförallt ser man dem i den norra och östra halvan, delvis på och i kanter av myrmark, men också i höjdlägen med ljung och i lite rikare sluttningar.

Huvuddelen av skogen är präglad av äldre tiders skogsbränder, även om brandfrekvensen troligen har varit ganska låg här. Detta gäller den naturliga frekvensen. Skogsfinnar med flera kan ha ökat brandtillfällena under en längre tid. Både öppna och slutna brandljud ses i många av de gamla tallarna och de kan ha både två och tre invallningar.

Värdefull gammal grannaturskog finns bland annat i myr- och skogsmosaiken centralt i området, på Stora Ajtomäggs östsluttning samt i ett parti uppe på Rutimovuo där skogen också är hänslavsrik. På sydvästsidan av detta berg finns en välutvecklad lövbränna med ungefär lika delar björk och asp och med ett inslag av spridda sälgar. Skogen är mestadels ljus och luckig med en lövandel som varierar mellan 20–50 %.

Myrarna i naturreservatet är till stor del opåverkade av dikning. De är av intermediär typ, bara fläckvis är de av något rikare typ med gräsull, björnbrodd och snip. Välutvecklade flarkkärr med strängar emellan förekommer på Ajtomyran som utpekad i myrskyddsplanen. Flarkkärren är mycket tydligt utbildade och är delvis terrassformade. Denna myrtyp ses också i mindre utsträckning på den lilla myren mellan Lilla och Stora Ajtomägg och på myren i sydväst. Den centralt belägna myren formas omväxlande av hårdbottnar, rissträngar och tuvor med myrtall och myrholmar.

1.3.2 Kulturhistoriska bevarandevärden

Området innehåller spår av äldre skogsbruksmetoder och illustrerar tydligt den allmänna skogsbrukshistorien på Orsa besparingsskogar med dimensions-avverkningar under 1890-talet och efterföljande kolvedshuggning. Under inventeringen av området hittades en kolarkoja och en kolbotten mellan Nordkapsmyran och skogsbilvägen. På myren Hästbäcksänget i sydväst har man av namnet att döma slagit myrhö.

Det finns inga registreringar varken i kulturmiljöregistret eller i Skog och historia-registret, men området är heller inte inventerat av arkeologer vilket är det vanliga för de här utmarksområdena. Då området ligger inom finnmarken är det stor sannolikhet att det finns lämningar efter den skogsfinska kulturen här. Det kan vara exempelvis bebyggelselämningar, odlingslämningar och röjningsrösen men även flera skogsbrukslämningar.

1.3.3 Geovetenskapliga bevarandevärden

Av geologiskt intresse för området kan noteras att det innehåller ett av länets högsta berg, och att de östra delarna av den kvartärgeologiska bildningen Oreåsen ingår i reservatet längs den västra gränsen. Åsen följer Oreälvens dalgång och åsstråket är ofta starkt brutet med bland annat ryggar, kullar och åsgravar. I den södra delen, från länsgränsen och ett par kilometer mot norr, är åsstråket flackare med flera grunda, slingrande fossila strömfåror. Denna del har närmast karaktär av sandur.

1.3.4 Bevarandevärden för friluftsliv

Området är av intresse för friluftslivet. Som granne till välkända Stora Korpimäki naturreservat har det en ganska stor potential för det rörliga friluftslivet och vildmarksturismen, men det ligger samtidigt lite avigt till, med långt till större vägar. Genom reservatets södra halva finns en befintlig och markerad stig som sträcker sig mellan Finnberget och Abborrsjöknoppen. Området används för jakt. Fina vyer fås från flera höjder, men också på myrvidderna som också utgör fina skidmarker. Myrarna utgör intressanta studieobjekt och är av stort vetenskapligt värde. Naturskogsmiljöerna erbjuder fina upplevelser för en naturintresserad allmänhet.

1.4 Källförteckning

Värdefull natur i Gävleborg, Naturvårdsprogram Rapport 1997:12.

Länsstyrelsen Gävleborg

Våtmarksinventering i Gävleborg. (2001). Länsstyrelsen i Gävleborg. Rapport 2001:7.

Naturvårdsverket. (2007). Myrskyddsplan för Sverige: Objekt i Gävleborgs län. Särtryck ur Myrskyddsplan för Sverige, delrapport: Objekt i Norrland. Rapport 5669.

Länsstyrelsen Gävleborg (2012): Inventeringsrapport för Kerosmagg Rutimovuo - Ajtolamm (Opublicerad)

Artdatabanken, Rödlista 2020

Orsa besparingsskog, skriftlig och muntlig information

PLANDEL

2. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Naturreservatet är indelat i 5 skötselområden, vilka utgår från den skötsel som ska genomföras. Skötselområdena är:

- 1: Tall- och barrblandskog med naturvårdsbränning och med möjlighet till brandefterliknande skötsel
- 2: Granskog med fri utveckling
- 3: Våtmarker, tjärnar och vattendrag med möjlighet till biologisk återställning
- 4: Skogsmark med bergtall som ska avvecklas
- 5: Information och friluftsliv

Skötselplanens skötselområde 1: Tall- och barrblandskog med naturvårdsbränning och med möjlighet till brandefterliknande skötsel, 580 hektar

Beskrivning

Skötselområdet omfattar huvuddelen skogen i naturreservatet och den utgörs till stor del av olikåldriga naturskogar. Huvuddelen av skogen är talldominerad med måttligt till gott om gamla tallar i 220–300-årsåldern. På Rutimovuos sydvästsluttning finns en omkring 20 hektar stor lövbränna med ett lövinslag som varierar mellan 20-50%. Några minde stråk och partier med granskog ingår i skötselområdet, till exempel i skog i myr- och skogsmosaiken centralt i området. I skötselområdet finns också några produktionsbestånd i åldrar mellan 30–80 år. De finns bland annat i den sydvästra delen, och i området mellan Nordkapsmyran och skogsbilvägen som går i området parallellt med Oreälven.

Bevarandemål

Skogen i området består av brandpräglad naturskog med åldersspridning bland träden och god förekomst av strukturer som gamla träd, stående och liggande död ved samt spår av brand så som brandljud i träd och brända stubbar. I skogen finns goda förutsättningar för arter kopplade till brand. Brand förekommer i området med regelbundna intervall. De partier som har naturvärden huvudsakligen kopplade till gran präglas av den naturliga dynamiken i brandrefugiala naturskogsmiljöer. Arealen taiga (9010) i naturreservatet är minst 343 hektar och förväntas öka väsentligt.

Skötselåtgärder

För naturreservatets brandpräglade tall- och barrblandskogar är naturvårdsbränning den lämpligaste skötselåtgärden för att återskapa och långsiktigt bevara skogstypens naturliga strukturer och artstock. Initialt upprättas en bränningsplan för naturreservatet, där de bestånd som ska brännas avgränsas och planeras. Vid bränning ska naturliga brandgränser som vägar, vattendrag och våtmarker nyttjas i så hög grad som möjligt. Alla bränningar ska förankras med räddningstjänsten och markägaren ska informeras i god tid.

I de fall naturvårdsbränning av tekniska eller naturvårdsmässiga skäl inte kan eller bör genomföras kan skötseln kompletteras med skötselåtgärder som efterliknar vissa effekter av skogsbrand, i syfte att främst gynna tall och lövträd. Exempel på åtgärder kan vara röjning av inväxande gran, eller ringbarkning alternativt fällning av gran för att öka ljusinsläpp och minska beskuggning. I partier med lägre skogliga naturvärden kan enstaka träd dödas genom till exempel ringbarkning för att öka förekomsten av död ved (även tallved), döende träd och solexponering. Yngre tallar kan stamskadas för att öka inkådning av veden.

Visst virkesuttag kan göras i samband med naturvårdsbränning, dock endast om det är naturvårdsmässigt motiverat eller nödvändigt för genomförande av bränningen ur säkerhetssynpunkt. I övrigt skall allt virke vid ovanstående skötselåtgärder lämnas kvar i området.

De mindre partierna i skötselområdet som har naturvärden som främst är knutna till gammal granskog och den naturliga dynamiken i denna skogstyp, lämnas för fri utveckling.

Vid skötselåtgärder i närheten av kraftledningen eller om skötselåtgärderna bedöms kunna påverka kraftledningen måste samråd först ske med ledningsrättsinnehavaren (Svenska kraftnät), detta för att åtgärderna inte ska strida mot elsäkerhetsföreskrifterna eller påverka möjligheten att säkerställa kraftledningens drift- och elsäkerhet.

Skötselplanens skötselområde 2: Granskog med fri utveckling, 82 hektar

Beskrivning

Skötselområdet omfattar de något större ytorna av reservatets granskogar, i storleksintervallet 5–37 ha. Den finaste grannaturskogen i området är den väster om Ajtomyran. Skogen här är riktigt gammal, delvis hänslavsrik och innehåller granar som är uppemot 300 år gamla. Lågor och torrakor finns i måttliga mängder och lågorna har en hög kvalitet. Skogarna i skötselområdet i övrigt utgörs av i huvudsak av naturskog eller naturskogsartade skogar i åldrar från omkring 100 år och uppåt.

Bevarandemål

Skogarna i området består av grannaturskog och innehåller strukturer som gamla träd, och döda stående och liggande träd. I skogen finns goda förutsättningar för typiska naturskogsarter. Skogen utvecklas fritt genom naturlig dynamik och naturliga processer. Arealen taiga (9010) i naturreservatet är minst 343 hektar och förväntas öka i och med att områdets naturskogs kvaliteter utvecklas ytterligare.

Skötselåtgärder:

Området lämnas för fri utveckling.

Vid avgränsning av bränningsområden i skötselområde 1 kan delar av skötselområde 2 föras över till skötselområde 1 om det krävs för att få till funktionella brandgränser.

Skötselplanens skötselområde 3: Våtmarker, tjärnar och vattendrag med möjlighet till biologisk återställning, 132 hektar

Beskrivning

I skötselområdet ingår reservatets öppna och trädbevuxna myrar, tjärnar, bäckar samt vattendraget Oreälven som rinner i nord-sydlig riktning längs reservatets västra gräns. Myrarna är av intermediär typ, bara fläckvis av något rikare typ med gräsull, björnbross och snip. Välutvecklade flarkkärr med strängar emellan förekommer på Ajtomyran. Dessa är mycket tydligt utbildade och delvis terrassformade. Denna myrtyp ses också i mindre utsträckning på den lilla myren mellan Lilla och Stora Ajtomägg och på myren i sydväst. Den centralt belägna myren formas omväxlande av hårbottnar, rissträngar och tuvor med myrtall och myrholmar. Myrarna är till stor del opåverkade av dikning.

Hästabäcken som rinner genom områdets södra halva är delvis rätad. Oreälven som har använts för flottning är flottningsrensad och vattendraget är reglerat längre nedströms från naturreservatet. Någon form av restaureringsåtgärder har utförts för uppskattningsvis 30–40 år sedan. Vid sjön Trubbingen nordväst om naturreservatet finns en damm, ursprungligen en flottningsdamm. 2008 revs

delar av dammen, så sedan dess är den naturliga vattenföringen i huvudsak återställd och dammen utgör inte längre något vandringshinder. Öring och abborre finns i vattendraget.

Bevarandemål

Våtmarkerna har en naturlig hydrologi som enbart påverkas genom naturliga processer. Arealen Öppna mossar och kärr (7140) är minst 95 hektar och arealen skogbevuxen myr är minst 31 hektar.

Den del av Oreälven som rinner genom reservatet har en naturlig struktur med ström/fors-sträckor och lugnflytande partier. Vattendragen har fria vandringsvägar för fisk och gynnsamma förutsättningar för lek och reproduktion. Den negativa påverkan av tidigare flottningsverksamhet eller andra ingrepp i vattendragen är försumbar. Arealen myrsjöar (3160) och arealen mindre vattendrag (3260) är 3 respektive 4,5 hektar.

Skötselåtgärder:

Det finns ett stort behov av biologisk återställning och restaurering av Oreälven, såväl för de strömmande/forsande miljöerna som för avsänkta svämhabitat/våtmarker längs vattendraget. Initialt bör en kartering av Oreälven och reservatets mindre vattendrag genomföras där behovet av åtgärder kartläggs. Baserat på denna kartering bör sedan en plan för biologisk återställning av vattendraget utarbetas och åtgärder genomföras i enlighet med återställningsplanen.

Om det finns diken eller andra ingrepp som negativt påverkar våtmarkernas hydrologi kan restaureringsåtgärder som till exempel proppning eller igenläggning av avvattande diken bli aktuella.

Vid skötselåtgärder i närheten av kraftledningen eller om skötselåtgärderna bedöms kunna påverka kraftledningen måste samråd först ske med ledningsrättsinnehavaren (Svenska kraftnät), detta för att åtgärderna inte ska strida mot elsäkerhetsföreskrifterna eller påverka möjligheten att säkerställa kraftledningens drift- och elsäkerhet.

Skötselplanens skötselområde 4: Skogsmark med bergtall som ska avvecklas, 13 hektar

Beskrivning

Skötselområdet består av några ytor med planterad bergtall i 100-års åldern. Träden är lågväxta med bågböjda stammar som bildar svårframkomliga buskage.

Bevarandemål:

På kort sikt har föryngring av inhemsk skog skett, och på lång sikt har skogen utvecklat skogliga naturvärden.

Skötselåtgärder:

Avverkning och uttransport av bergtall genomförs och ytorna lämnas sedan för naturlig föryngring. Skötselområdet får efter åtgärden ingå i skötselområde 1.

Vid skötselåtgärder i närheten av kraftledningen eller om skötselåtgärderna bedöms kunna påverka kraftledningen måste samråd först ske med ledningsrättsinnehavaren (Svenska kraftnät), detta för att åtgärderna inte ska strida mot elsäkerhetsföreskrifterna eller påverka möjligheten att säkerställa kraftledningens drift- och elsäkerhet.

*Skötselplanens skötselområde 5: Information och friluftsliv*Beskrivning

Som granne till välkända Stora Korpimäki naturreservat har Rutimovuo en ganska stor potential för det rörliga friluftslivet och vildmarksturismen, men det ligger samtidigt lite avigt till, med långt till större vägar. Genom reservatets södra halva finns en befintlig stig som är markerad, och som sträcker sig mellan Finnberget och Abborrsjöknoppen. Där leden går över Oreälven finns en spång. Det finns också en stig som går från vändplanen vid vägen i reservatets västra del, som ansluter till stigen som går väster om reservatet till stugan vid Trubbingdammen. Över Oreälven kan man gå på stenar. Vid Trubbingdammen finns en bro och kortare stigsträcka. Stigarna finns markerade på föreskriftskartan, bilaga 3. Orsa besparingsskog ansvarar för underhållet av stigarna i dagsläget.

Bevarandemål:

- Naturreservatets gräns skall vara tydligt markerad
- Minst två väl underhållna informationsskyltar med beskrivning av naturreservatet ska finnas.
- Information om naturreservatet ska finnas på länsstyrelsens hemsida

Skötselåtgärder:

Områdets gränser markeras och underhålls kontinuerligt. Informationsskyltar sätts upp, underhålls och byts ut vid behov. Se förslag till placering på föreskriftskartan, bilaga 3. Information om naturreservatet läggs ut på länsstyrelsens hemsida och hålls aktuell. På sikt finns möjlighet att anlägga ytterligare stigar och rastplatser för att förbättra tillgängligheten för besökare.

3. Uppföljning

3.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Förvaltaren av reservatet ansvarar för dokumentation av förändringar inom reservatet, inklusive skötselåtgärder. Dokumentationen bör ske med både anteckningar och fotografier. Skötselåtgärder ska följas upp för att kontrollera att de genomförda åtgärder överensstämmer med bevarandemålen. Status före och efter utförda skötselåtgärder ska dokumenteras.

3.2 Uppföljning av bevarandemål

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen specificeras i dokumentet "Uppföljningsplan för Rutimovuo naturreservat" vilket fastställs i samband med naturreservatets bildande. Mer information om Länsstyrelsens uppföljning finns i "Uppföljning av skyddade områden i Gävleborgs län – policy och översiktlig plan 2012".

4. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

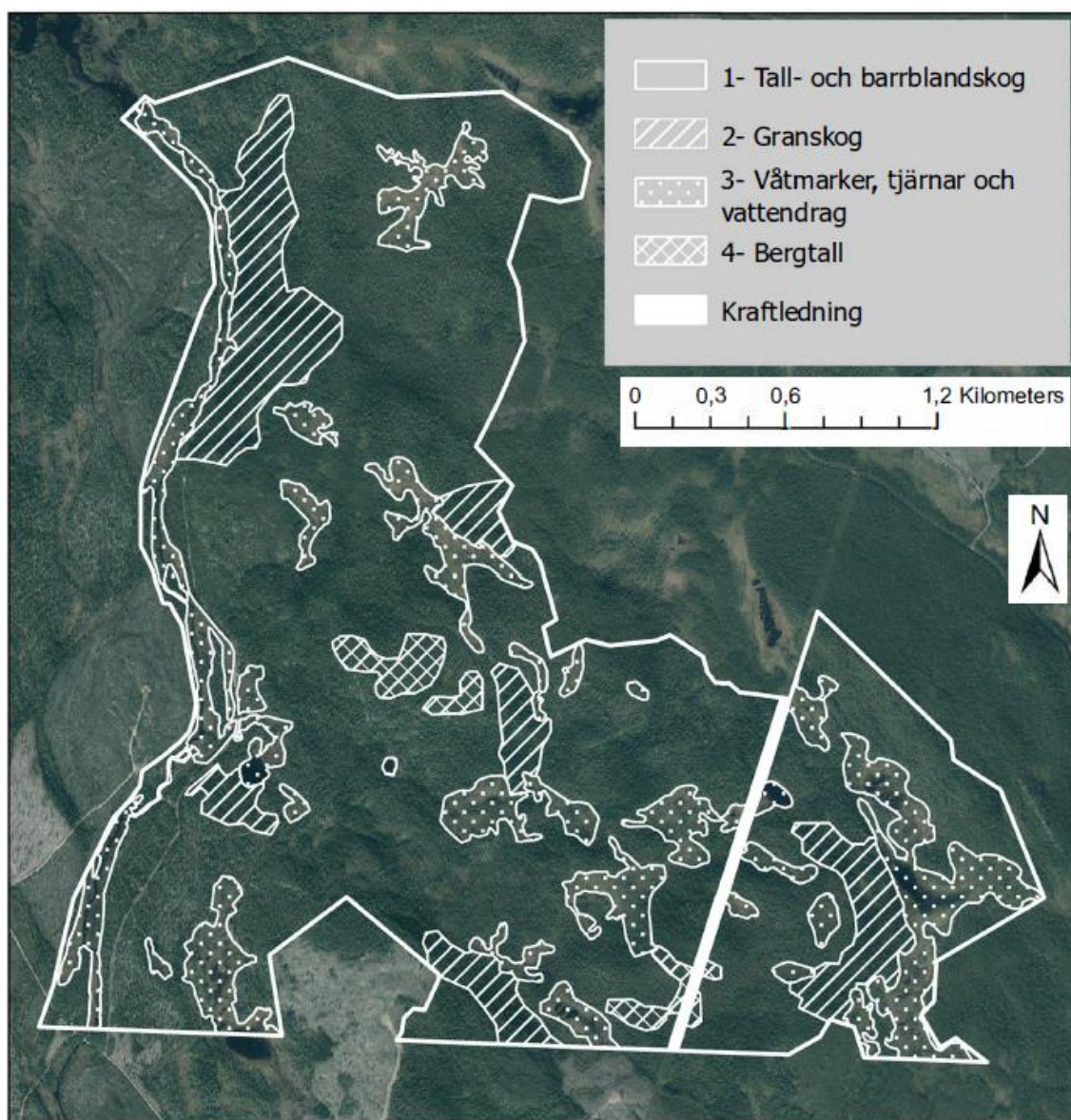
Skötselåtgärd	När	Var	Frekvens	Prioritering	Finansiering
Markering och underhåll av reservatsgräns	Initialt och vid behov	Reservatets gräns, se beslutskarta	Återkommande	1	Skötselanslag
Uppsättning av informationstavlor	Initialt och vid behov	Se skötselplanens karta s 11	Återkommande	1	Skötselanslag
Information på hemsida	Initialt	Länsstyrelsens hemsida	Återkommande	2	Skötselanslag
Naturvårdsbränning	Enligt brandplan	Skötselområde 1	Återkommande	1	Skötselanslag
Brandefterliknande skötselåtgärder	Vid behov	Skötselområde 1	Återkommande	2	Skötselanslag
Biotoprestaurering och ekologisk återställning	Enligt särskild plan	Skötselområde 3	Engångsåtgärd	2	Skötselanslag eller extern finansiering
Avveckling av bergtall	Initialt och vid behov	Skötselområde 4	Främst en engångsåtgärd	2	Skötselanslag
Anläggning av nya stigar och rastplatser	Möjlighet på sikt	Lämplig plats i reservatet		3	Markägaren eller skötselanslag

5. Revidering

Skötselplanen gäller tillsvidare, men bör löpande ses över och revideras vid behov. Om inte tidigare kan det vara lämpligt att revidera skötselplanen om ca 15 år.

Rutimovuo naturreservat - Skötselområdeskarta

© Lantmäteriet Geodatasamverkan och © Länsstyrelsen Gävleborg

Karta tillhörande skötselplan för
Rutimovuo naturreservat

Bakgrundskarta: Ortofoto

Gränsen är inmätt i fält

Centrumkoordinater (SWEREF99 TM)

N: 6830439 E: 476979

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Om Ni vill överklaga detta beslut skall Ni göra det **skriftligen** hos **Regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet**.

Brevet med överklagandet skall dock lämnas eller skickas till:

Länsstyrelsen Gävleborg
801 70 Gävle

eller via e-post till:

gavleborg@lansstyrelsen.se

Skrivelsen med överklagandet måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag Ni fick del av beslutet.

Om överklagandet kommer in för sent kan det inte tas upp till prövning.

I överklagandet ska Ni ange

1. Ert namn och Er adress
2. vilket beslut Ni överklagar (diarienummer eller motsvarande)
3. vilken ändring Ni vill ha, samt
4. vilka skäl Ni anser att Ni har för ändringen.

Vill Ni veta mera om hur man överklagar kan Ni ta kontakt med enheten för Skydd av Natur vid Länsstyrelsen, telefon 010-225 10 00.

UPPLYSNINGAR

Regeringen prövar efter överklagande beslut av statliga myndigheter i frågor som rör bildande av naturreservat, utom frågor om ersättning, (18 kap 1 § miljöbalken).

Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen och Havs- och vattenmyndigheten får överklaga beslut om bildande av naturreservat (40 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.).

Beslut om bildande av naturreservat får även överklagas av den som domen eller beslutet angår, om avgörandet har gått honom eller henne emot samt den myndighet, kommunala nämnd eller annan som enligt vad som är särskilt föreskrivet i balken eller i föreskrifter meddelade med stöd av balken har rätt att överklaga. Denna paragraf innebär inte någon inskränkning av rätten att överklaga enligt bestämmelser i rättegångsbalken (16 kap 12 § miljöbalken).